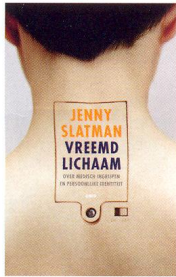

Jenny Slatman:

‘Wat gebeurt er met je identiteit als je uiterlijk verandert?’

INTERVIEW: OTJE VAN DER LELIJ

Vreemd lichaam. Over medisch ingrijpen en persoonlijke identiteit.
Uitg. Ambo, € 19,95

Jenny Slatman is universitair docent filosofie aan de universiteiten van Tilburg en Maastricht.

April is de Maand van de Filosofie. In het kader daarvan verschijnt *Vreemd lichaam*, een filosofisch boek over de manier waarop we in deze tijd van plastische chirurgie over ons lichaam en onze identiteit denken.

Waar gaat het boek precies over?

‘Over de spanning tussen wat je aan je lichaam als eigen ervaart en wat als vreemd. Door de moderne technologie kunnen we allerlei vreemde dingen aan ons eigen lichaam toevoegen, denk aan protheses, siliconen, donororganen, maar ook brillen. Zelf heb ik een bril; in het begin voelt dat vreemd, maar op een gegeven moment voel je hem niet meer en heb je hem als het ware ingelijfd, eigen gemaakt. Zo kunnen vreemde objecten onderdeel van je eigen lichaam gaan vormen.’

Waarom die fascinatie voor het lichaam?

‘Ik weet nog dat ik als kind verwonderd keek naar hoe mijn oma aardappels schildte. De soepelheid waarmee ze dit deed zonder erbij na te denken, fascineerde me. Het stelde me teleur dat ik tijdens mijn studie fysiotherapie het lichaam moest ontleden alsof het een machine is. Die visie vond ik te eenzijdig en ik koos voor een nieuwe studie: filosofie. Daar leerde ik op andere manieren over het lichaam te denken.’

Op welke manier is je visie op het lichaam dan veranderd?

‘In onze cultuur heerst het idee dat ons lichaam een machine is. Als het kapot is, ga je naar de dokter. Tijdens mijn studie werd dat beeld behoorlijk bijgesteld. Met name de Franse filosoof Merleau-Ponty inspireerde mij met zijn

idee dat het lichaam meer is dan alleen een ding dat aangestuurd wordt door onze geest. Hij toont aan dat lichaam en geest een eenheid vormen.’

Vind je het een positieve ontwikkeling dat we steeds meer aan ons lichaam kunnen veranderen en verfraaien?

‘Grotendeels wel. Voor veel mensen is dit een zegen, want pijn en problemen kunnen worden opgelost. Zo kunnen hartpatiënten een nieuw hart krijgen, en oude mensen een nieuwe heup. Een probleem als ontevredenheid over het uiterlijk is daarentegen niet zomaar te verhelpen met een nieuwe neus. Het is gevaarlijk om te denken dat techniek altijd kan bijdragen aan je geluk.’

Wat wil je met je boek bereiken?

‘Een bijdrage leveren aan het hedendaagse debat over de maakbaarheid van het lichaam. Nu wordt dit debat gedomineerd door ethici en feministen, die zich bezighouden met vragen als: mogen meisjes van 16 wel of niet een borstvergroting ondergaan? Meestal met een negatief oordeel. Ik ga niet in op de vraag of iets goed of slecht is, maar stel neutralere vragen: waarom is uiterlijk zo belangrijk? En wat gebeurt er met een mens als zijn of haar uiterlijk drastisch verandert? Zo beschrijf ik het geval van een man die na een ongeluk twee getransplanteerde handen heeft gekregen. Natuurlijk zijn en blijven dat vreemde handen, maar toch is de man ze tegelijkertijd ook als eigen gaan ervaren. Ik wil laten zien dat we vooral niet moeten vergeten dat heel veel ingrepen positief zijn en dat ze meestal geen bedreiging vormen voor onze identiteit.’